

Adquisicions del Museu de Barcelona en 1911 y 1912

- Colecció Casellas composta de 4,166 dibuixos d'autors antics y moderns.
 Antependium romànic procedent de la Parroquia de Ferreras (Diòcessis de la Seu d'Urgell).
 Brocal de pou en terra cuita, ab ornamentació en relleu, d'estil àrabe. — Segle XIV.
 Ànfora de terra cuita, ab ornamentació en relleu, d'estil àrabe. — Segle XIV.
 Antependium romànic ab ornamentació en relleu. — Segle XII. Procedeix d'Esterrí de Cardós.
 Antependium romànic ab decoració pintada. — Segle XII. Procedeix de Ballarga de Cerdanya.
 «El Arcàngel S. Miguel», escultura en pedra calça. Obra d'últims del segle XV.
 Dos canalobres de ferro forjat. — Segle XIV.
 Caldereta litúrgica, de coure, ab tapa decorada en relleu, representant el lleó de Sant March.
 Dos pica-portes de ferro forjat ab fondo calat. — Segle XIV.
 Calamàstechs de ferro forjat de forma rectangular en la part inferior, acabant en arch apuntat per dalt; pengen de la part inferior tres cadenes ab sos corresponents ganxos, un en el centre y altres a cada costat.
 Retrat de cavaller de la familia Soler. Miniatura de Ferràn García (Olot, 1843).
 Enquadrernació de llibre, cuir brú, decoració de cenefes rectangulars, ab adornos en or de florers, petxines y lleons rampants en els ànguls. Ocupa el centre una banda de forma romboidea, que rodeja una figura de cigonya la qual dú al peu la paraula «Vigilate». Italia, segle XVII. Tanca un original de títol nobiliari de l'any 1608 escrit en llatí sobre sis fulles de pergami.
 «El Papa San Gregorio coronando á la Virgen», taula gòtica d'últims del segle XV, ostentant adornos en relleu.
 Pot reconstituït ab fragments de ceràmica, d'estil mudejar.
 Crucifix romànic tallat en fusta. — Segle XII.
 Crist en la creu, St. Joan y la Verge sobre fondo de paisatge. Pintura sobre taula. — Segle XVI.
 S. Miquel Arcàngel. Escultura tallada en fusta. — Segle XV.
 Colecció de 92 rajoles valencianes y catalanes.
 Tres reproduccions de les pintures murals existents en l'Església de Sant Cugat del Vallès.
 Reproducció de l'interior de l'absis de St. Pere d'Ager.
 Reproducció de les pintures del «Castellot» de Marmellà (Tarragona).
 Projecte de restauració y reconstrucció del sostre gòtic procedent de Sant Cugat del Vallès (conjunt). Dibuix colorit de Francisco de P. Nebot. Detalls del projecte anterior.
 Set escultures, en fanch cuit policromat, de Ramon Amadeu.

Adquisicions del Museu Episcopal de Vich (1911-12)

En les *Memories* del Conservador d'aquest Museu, nostre col·laborador Mossèn Gudiol, se descriuen d'aquesta manera: «Entre les adquisicions que val més la pena de detallar, mencionaré com a objecte pertanyent a les primitives civilitzacions de la terra una bonica destal de bronze, plana, ab tall de perfil curvat en sa part ample y bech recte y també afilat en sa part estreta. Presenta lleugers llabis laterals com si fossen l'origen de les aletes que's veuen en altres exemplars que figuren ja en el Museu. Una part de la bellíssima patina verda brillant se conserva en aquest curiosíssim y poch freqüent exemplar de les eynes de tall de l'edat del bronze. Procedeix de la comarca bergadana y de país que's pot pensar perteneixia encara als confins de l'Ausetania.

Les seccions d'art religiós poden presentar objectes encara més dignes d'atenció, si considerem que son aquestes les que donen la tonalitat general y la rahó de ser a nostre Museu. Citaré en primer lloch una gran creu choral, de les que's posaven sobre l'ara del altar presidint tot el ceremonial sagrat y la congregació dels fidels. L'idea primordial que's reconeix en la construcció d'aquesta creu es la de presentar la dignificació del arbre sant en que morí Crist Redemptor. Per això ostenta la forma d'un tronch o soca d'arbre, ab els brots trencats a galets ben visibles, a fi de que tothom se fassi càrrech de que's pretengué honrar la fusta sagrada de la vera creu y fer a ella referencia. Però convenia no presentar aquesta despullada de tot ornament y donar a comprendre la seva preciositat; y així, en la cara del davant y del darrera, l'artista constructor hi deixà un bon plà que exornà, aquí ab motius gemmats fets de pasta guixosa y allà ab flanges de vius colors y ab un medalló circular al mig de la creuera, en el que s'hi dissenyà y colorí un

Agnus Dei, a fi de fer més clara l'alusió al sacrifici de Jesús que esborrà els pecats del mon. Se tracta d'una obra que tant pot esser del segle XIII com de la primera meytat del XIV, conforme demostra l'interessant epigrafia que's troba en la post en que hi va escrita l'inscripció: IHS : NATZA : RE — NVS : REX : IVDEORVM.

Te també gran interès litúrgich un saler usat en les ceremonies del baptisme, presentant en conjunt la forma de les nostres iglesies romàniques d'una nau, ab absis y ayrosíssim campanar acabat en piràmide. Se tracta igualment d'un objecte obehint encara a la disposició romànica, que deu pertànyer al segle del mil doscents o mil trescents, tallat toscament en fusta, encara que ab detalls que revelen un cert bon gust. Devem aquesta adquisició al celebrat pintor don Joan Llimona, que'n feu present al Museu.

No cal deixar en oblit una petita arqueta de fusta bellament policromada, en forma de sepulcre ab coberta a dues vessants, en mitg de les quals hi ha una baga de ferro, que té l'interès de mostrar com era feta per esser penjada a fi d'emprarla com a reconditori o sagrari de suspensió, a la manera de les colomes eucarístiques de metall. En l'ornamentació pintada s'hi destaquen com a motiu preminent uns escudets ab camper roig y faixa de front groga, que no semblen pas tenir altre interès que'l de motiu de decoració. Aquesta brillant ornamentalitat dóna un especial atractiu al petit moble litúrgich, molt digne de figurar en l'esplèndida vitrina ahont n'hi ha una nombrosa serie que ab justicia es per cridar l'atenció. Pertany al segle XIV.

Com una novetat tinch de fixar l'atenció en l'adquisició d'un petit candeler de bronze fos, del tot complert, ab peu semiesfèrich y aguantat per tres petjes, arbre tornejat y arandela circular ab punta al cim, per fixar el ciri o petita torxa de cera. Se tracta d'un exemplar molt escàs en nostre país, reducció y simplificació dels fets de metall de campana que's troben en alguns museus y coleccions del Nort d'Europa.

Però també portem adquirit altre candeler *batutile*, d'obra d'aram repujada y burilada, ab senyals d'haver sigut en altres temps aparatosament daurada. Se tracta d'un sustentàcul en forma de casquet esfèrich sostingut per tres cames curvades y eixides de la mateixa peça, y mostrant sa superficie coberta de motius ornamentals de gran caràcter. Sobre'l peu hi va una petita arandela semiesfèrica dintre de la qual hi aniria la tija en punta per esserhi clavat el ciri. No sembla pas que hi haguessen may altres peçes en aquest candeler, que ara ns fa l'efecte de massa baix, però que de totes maneres correspon a una disposició ben primitiva. Apart que aquest objecte y el seu semblant anteriorment senyalat, poden atribuhirse a la tretzena centuria.

Y posats a citar objectes litúrgichs indicaré l'entrada al Museu de dos peus de càlzer o copó, d'aram, l'un ab treball burilat donant foliacions serpentejants y uns quadrifolis ab àngels, y l'altre senzillament decorat ab cresteries també marcades al buril. El primer d'aquests dos exemplars del segle XIV, es del tot semblant a l'altre que ja teniem al Museu y va montat per servir de sustentàcul a una creu ab Crucifix y sota els peus d'aquest una petita *theca per lignum Crucis*. La creu aquesta que pot classificarse com del segle XVI té els extrems flordelisats y la part inferior feta aprofitant un motllo que serviria per un model que'n conjunt seria de majors dimensions y a propòsit per esser esmaltat.

Per l'estudi del cerimonial usat pel Baptisme presenta molta importancia la compra que poguerem fer d'un ançat o petxina de batejar segons el ritu de l'infusió, anterior a les actuals llosses o grans culleres que's veuen en els baptisteris moderns. Desde finals del segle XVI que les ordinations de visita pastoral senyalen l'ús de conques en forma de petxines per tirar l'aygua regeneradora sobre'l cap del catacúmens. Donchs l'objecte adquirit correspon a n'aquestes disposicions, essent d'una gran utilitat y molt pràctica la seva forma d'ançat o ample escudella d'una aleta y ança. Per evitar tota oxidació y permetre una gran netedat, es d'aram repujat y absolutament esmaltat, presentant al fons la representació de Sant Joan Baptista senyalant l'Anyell de Deu, tot fet al clar-obscur y ab tochs d'or y roig, fent d'orla a n'aquest medalló en tota la conca una ornamentació floral de colors vert, morat, roig y groch, perfilada en negre, ressaltant sobre camper blanch en la part interior y blau clar a fòra. En l'ança potser hi hagi motiu per interpretarhi les lletres G-A que podrien donar indici del nom d'un esmaltador francès, potser llemosí, del segle XVII.

L'any 1911 varem fer una ben regular cullita d'esculptures, puig que'n l'inventari hi figuren nou d'aquestes obres de talla. Citaré en primer lloch les cinch figures donant un conjunt y per tant inventariades en un sol número, que al formar part de la missió científica enviada per l'INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS, varem trobar dintre un clos aparedat en l'atri de l'iglesia d'Erill la Vall, en un replech pirinench del Ribagorça. Sempre recordaré ab fruició el moment d'entreveure aques-

tes escultures dintre el clos profund, ahont sens dubte havien sigut deixades perquè s'anessen consumint al esser tretes del culte públich; sempre tindré presents les sensacions que vaig experimentar a mida que anaven sortint del llòbrech amagatall aquestes figures que per ses dimensions y formes feyen l'efecte de cossos humans momificats y assecats en estranyes posicions. Cada escultura que ns anava venint a les mans era posada dreta y relacionada ab les demés, ab lo que varem trobar, mutilat sí, però ab tota sa intensitat emotiva un nou exemplar del tipo iconològich que ns donen les set imatges que componen el grupo del Devallament de la Creu, que serveix de reconditori eucarístich al Santíssim Misteri de Sant Joan de les Abadesses. Poch podia pensar aleshores que d'aquelles set escultures d'Erill n'haguessen de venir cinch a formar part del nostre Museu, y que un dia me donessin nova y per mi sempre agradable feyne les figures del Jesús y del Joseph y Nicodemus y dels dos lladres, al pretenir ferles posar dretes y prebar d'arreglarles de manera que 's fes menys sensible sa mutilació y 's pogués ressucitar en part l'idea preconcebuda pel escultor dotzencentista que les obrà.

Les altres obres de talla son dues imatges de la Mare de Deu, sentades, obra dels segles XII y XIII; altra motllada d'un Sant Bisbe, digne d'esment per donar la forma de varis induments pontificals del segle XV; una que potser representa Sant Joseph ab detalls de tradició gòtica; un cap de Jesús Nazarè y altre representació del Sant Espòs de María en relleu molt acceptable, verdadera academia o potser obra de passantia del segle XVIII. Tenen encara major interès com a obra escultòrica dues Madones, de marfil l'una, que guardaven els Pares del Oratori de Sant Felip Neri d'aquesta Ciutat y que al esserlos hi demanada varen cuytar en depositarla en el Museu Episcopal. Se tracta d'una obra italiana, repetició d'un tipo que 's feu molt comú y que, ja en alabastre ja en marfil, serví d'objecte d'exportació durant els segles XV y XVI. L'altre es de fusta delicadament tallada y obrada com una miniatura, devent classificar-se com a producció de finals del mil cinchcents.

També hem fetes algunes adquisicions de manuscrits. Un d'ells es fet de varis troços de misals dels segles XI y XII pertanyents a nostre iglesia, dignes d'atenció pels litúrgichs. L'altre es un breviari urgellès escrit en negre y ab rúbriques, portant algunes inicials vermelles o blaves ab imbracions morades, contenint bona part del propi de les festes d'entre any y del de Sants, del segle XV. Un *Psalterium feriale* d'aquell mateix segle, no desprovehit d'interès litúrgich y un oracional del segle XVII demostren que encara podem tenir esperances d'anar comp'etant la valiosa colecció de codexs referents als ritus sagrats que tenim en el Museu.

Puch parlar també ab satisfacció de les adquisicions de mobles casolans. Sobretot dech entretenir-me en parlar d'una arquimesa de fusta de noguer, ab tapa-escriptori interiorment amosajcada de boix, formant entrellaçats geomètrichs en els que es del cas reconèixerhi una tradició aràbiga. En l'interior del moble hi havia divuyt calaixets, ab trepats realçant sobre seda, dels que se'n conserven vuyt ab elegants adornos, que han servit de pauta per completar els demés. La tapa superior, també ornada de talles ab trepes d'esquisida elegancia y delicat obratge, forma com dos plafons ab arcuació geminada en cada un, dintre de la qual se reconeix que antiguament hi anirien uns capets esculpits en relleu. Es tradició molt fundada que aquest moble-escriptori pertenesqué a la fundadora del convent dominicà de Santa Clara de Vich, Sor Beatriu de Jossa, podentse de totes maneres pel seu art atribuhir als temps d'aquesta noble senyora o sia a finals del segle XVI.

Entre 'ls altres mobles ingressats al Museu citaré una capceta per jugar als escachs y a les taules o lo que 'ls francesos ne digueren el *tric-trac*, interessant mostra dels divertiments a que 's donava apassionadament la gent noble y plebeua mitjeval, que va xapada d'incrustacions d'òs y fustes y tarsies del segle XV; una capceta de fusta cuberta de cuyro empremtat y gaufrat al estil de les enquadrernacions riques del segle XVII, també trobat en la casa del Oratori de Sant Felip d'aquí Vich; una capceta per joyes xapejada d'òs en plaques esculpides ab llebres, aucells y cans que salten entre fullatjes, oferta per donya Trinitat Miró, obra que pot classificar-se com pertanyent al estil Lluís XV, y una arqueta ab incrustacions de fustes de diferents colors y daus d'òs en sos paraments de noguer, atribuhible a finals del segle XVI.

Queden encara per citar alguns objectes de vidre, varis d'ells ab latticinis o coloraynes y inscripcions, del segle XVIII; unes rejoles ab les armes de la familia Sarriera y de fabricació catalana del segle XVI, y altre valenciana de principis d'aquell segle, ostentant un pi; sis pastes d'agnus dels papes Clement X, XI y XIII y de Benet XIV, ab relleus de bon art y altres menuderies que no cal pas detallar.»

«Les adquisicions fetes durant l'any 1912, en les seccions més antigas ne son aumentades ab

sis destrals de pedra pulida, trobades en nostre Plana, y dotze vasos de ceràmica apuliota, ben interessants per l'estudi de les primitives obres de terra cuyta, decorades unes segons les tradicions més arcaïques, ab motius geomètrichs que son de tots el pobles, y ennoblides altres ab coloracions en que hi domina 'l barniç negre y ab tochs blancs o roigs, imitant els tipus grechs del segle III abans de l'Era cristiana, y acreditant la manera com els guerrers de la vella Puglia procuraven adaptarse als models que venien del mar Egeu. Es notable el contrast que hi ha entre 'ls quatre vasos arcaïchs adquirits per nosaltres y els vuit altres en que 'l decorador tingué l'idea de respondre a les importacions de ceràmica grega. En els primers s'hi veuen formes y decoració rudimentaries, mentres que 'n els altres fins al mitg de la factura ràpida que acrediten sempre els productes fets per atendre al negoci, s'hi demostra un bon gust y fins un cert instint de delicadesa admirables. Aquests vasos procedents de Bari (Italia) y adquirits a primera mà, avaloren la vitrina destinada a guardar especialment les obres de ceràmica decorada etrusca y grega.

Molt interés té l'entrada en el Museu d'un capet de cervo, hermosa obra de bronze, que cal posar en lloch preferent de l'instalació contenint les troballes referent a la primitiva Ausetania. Es digne d'esment aquest objecte per quant a l'importancia que té sa troballa s'hi afegeix el seu valor artístich, tota vegada que 's tracta d'una pessa ben estimable per la vivesa com reprodueix la testa d'aquell animal, pantejant de cansanci, treyent la llengua per la boca entreoberta, com aspirant l'aire després de llarga carrera, al esser perseguit a través dels boscos. Son banyat està quelcom doblegat, formant dues branques de tres brots ben desenvolupats, a més de la pala superior trifurcada. Mideix uns 67 milímetros de llargada y pesa uns 34'18 grams. Aquest bronze se presenta delicadament retocat al buril, com donant el pelatge del animal, a fi de donar major vida al metall y ferli desapareixer la duresa de la fosa. No es pas improbable que aquest cap formés part d'un conjunt, puig que en sa part inferior, al centre de la rodanxa del coll, apar presentarshi un espigó trencat. L'art excelent, quasi refinat, ab que està modelat aquest cap de cervo demostra una època de perfecció de formes que crech correspon als temps ja influïts per la civilització clàssica o sia al segle II o primer avants de la vinguda de Jesucrist, poguentse fer contemporani dels més bells exemplars del nostre numerari ibèrich. Fou trobat en un camp prop de Sant Feliu de Torelló, en el lloch anomenat *Les vinyes*.

Les seccions destinades al mobiliari y útils religiosos o litúrgichs han sigut també aumentades ab exemplars valiosos. Citaré entre ells dos incensers que avaloren la rica colecció que tenim reunida y que al parer de persones enteses es una de les més complertes e interessants que hi haja en lloch. L'un d'aquests *tiribuli* es d'aram burilat y antigament esmaltat segons el procediment *camplevat*, conservant bons restes d'aquesta decoració policroma en blanc, blau y vermell, que feya de camper a motius monumentals caulicolats que anirian en or. La tapa ostenta tres pes per donar sortida al fum, formant archs de ferradura. Aquest objecte conserva la pessa superior de suspensió de les cadenes igualment enriquida ab esmalt. Es un exemplar que apar sortit dels tallers de Limoges y datat del segle XIII.

L'altre incenser es de bronze fos, apartantse en absolut de la serie que fins ara teniem, fent l'efecte de que pertany a un art exòtich al nostre país. A diferencia del anterior que dóna una forma cònica en sa tapa, aquest es quasi esfèrich, ab peu y un petit còs cilíndrich a manera de llanternó en sa part superior. La tapa ofereix també la particularitat de mostrar sis cossos sortints, enriquintla faixes d'ornamentació foliada que van entre aquests: la cassoleta porta tres dobles motius ab hermosa decoració de línia espiral. Pertany als últims temps del art romànich, no essent pas cosa fàcil de decidir respecte al lloch de sa fabricació, que jo no sé pas si atribuir al nord d'Italia. De totes maneres dech fer constar que 'n el Museu Cristià del Vaticà hi ha un incenser germà del nostre.

Una naveta per incens d'aram repujat y tractada com per esser esmaltada, ha vingut també a enriquir la vitrina dels incensers. No es pas improbable que aquesta pessa, que apar correspondre al segle XIV, hagués sigut primitivament ornada de coloracions en esmalt, que potser desaparegueren al foguejarse per ferne desapareixer tot el rastre.

Entre 'ls objectes metàllics ha adquirit el Museu un pyxis en forma de sepulcre, antigament pediculat, pertanyent al segle XVI; una petita imatge de Sant Joan Evangelista, que apar haver pertenescut a un conjunt que faria veure el Calvari, obra del mil quatrecents, ben graciosa; una gran bacina per captiris d'açòfar repujada, ab floró central y orla alfabètica flamenca interrompuda per medallonets ab lleons, y a més dues medalles de pitral y dos caps de civella que han vingut bé per enriquir la ja nombrosa colecció d'objectes semblants.

Dues imatges del Crucifix son de retreure també. L'una es del segle XIII, portant llarga tovallola fins als genolls, fixada ab l'ausili d'un cinturó ab civella, anant ab sa creu policromada en la que poden veurershi en l'anvers les figures de la Mare de Deu y Sant Joan y en el dors els símbols dels evangelistes Sant March y San Mateu. L'altre escultura es en boix tallat y encara que de reduhides dimensions y mutilada en els braços y cames, dóna un torç de gran caràcter, tallat ab evident desitj de representar al Salvador torturat.

Un objecte pertanyent a la secció d'antiga pintura va adquirirse també durant l'any 1912. Es un retaule del tot gòtic, però no pas en taula, sinó pintat en tela, bastant grollera, feta de cànem sens blanquejar. Les coloracions son poques, dominanthi la grisalla ab masses en roig y groch y tochs verts.

La secció de ferros s'és aumentada ab alguns exemplars interessants, especialment degut al llegat que feu al Museu Episcopal Mossèn Eudalt Jolis, rector de Campdevànol, (q. a. c. s.). Entre 'ls objectes entregats per la marmessoria d'aquest sacerdot hi té preeminencia una bonica reixeta de ferro forjat ab gelosia, formant abundancia de volutes en espiral que 's combinen entre sí al sortir de nuclis de diferenta llargada, a fi sens dubte de treure monotonia al conjunt. Aquesta reixeta que forma un rectàngul de 650 X 405 milímetros pot suposarse que data del temps de la construcció de l'iglesia ahont anava colocada. Procedeix de Sant Pere d'Huyre, iglesieta de la vall de Ribes que se sab fou consagrada en 1275, tenint per tant un valor documental remarcable. Igual procedencia tenen uns perns y ferramentes de porta que també 'ns vingueren de la deixa de mossèn Jolis.

Hem adquirit per donar més alicient y interès a la secció de ferros, dos neulers o motllos de courer neules ben interessants per l'estudi d'aquests ferros grabats tan relacionats antigament ab determinades celebracions de festes litúrgiques. L'un es per cert un bell model del segle XIV, portant la llegenda: † IO SON : DEN : RAMON GAVELA : ESPECIAIRE : DE : PERPENIA; l'altre, més reduhit de dimensions, resulta una bona mostra de neulers francesos, conforme indica la llegenda: CREINTE : DE : DIEV : SEVR : TOVTE : CHOZE : 1599, que rodeja una de ses platines.

Seguint l'inventari d'adquisicions, val la pena de retreure encare per son singular interès dues enquadernacions en cuyro obrat y gaufrat que daten del segle XIII. La més antiga envolcava un manual de mida mitjana, o en quart, que corresponia a l'any 1253; ab la particularitat de que, per no deixar suposar se tracta d'una reenquadernació posterior a la tretzena centuria, l'encartronat en que està montada la pell de la cobertura es fet ab fulls de paper estopós y flonjo engrutats y portant la part destinada a guardes plena d'apuntacions ab lletra absolutament igual a la que omplia el manual, essent digne d'esment el fet de que aquesta lletra arriba a invadir en algún punt la vora del cuyro, donant així prova de que aquest y el cartronatge estaven ja units quan se feu l'escriptura y per tant el volum, que ja he dit està datat.

Les seccions de teixits, tan importants en nostre Museu, han sigut enriquides ab exemplars ben estimables. Citaré en primer lloch sis mostres de teixits coptes, dels que s'han trobat en les excavacions fetes en l'alt Egipte y que han donat abundancia de material per historiar la via feta per l'art textil desde 'l segle II ans de Jesucrist fins al VI de Crist. Les mostres que nosaltres hem adquirides corresponen, segons entençh, als segles III y tres següents de l'Era Cristiana, essent models dels tipus monocroms o policroms, ab figures humanes y de fauna o flora que decoraven els *clavi* y les *calliculae* de les túniques y dalmàtiques de cristians y pagans.

També hem ingressat dèu mostres de teixits, quasi totes del segle XVI, obligantnos a aprofitar l'espai en la sala especialment destinada a les produccions del teler. A més hem adquirit una admirable vànova o flassada del tot complerta, feta de llana verda y fil de cànem blanch, formant ab frisat bella ornamentació del tot gòtica, ab àguiles bicèfales coronades, aucells y florons. Es un exemplar indígena ja del mil cinchcents, però de gran interès.

No han faltat encara altres objectes a provehir més de lo que ho eren les sales del Museu. En mobles hem adquirit una arqueta dels segles XIV o XV coberta de pergami y ferrada, a més de dues caixes ab trepats del segle XVI y una curiosa cadira de tisora: en ceràmica han vingut alguns pots de farmacia, sobre tot un d'ells interessant per sa decoració policroma imitada d'Italia; varis vidres han portat necessitat d'estrenyer les instalacions d'objectes semblants, entre 'ls que hi fan de bon veure una ben conservada almorratxa ornada de latticinis y floreig de vidre blau, y varis veyrers o copes de formes no posteriors al segle XVII. La ja ben nombrosa serie de planxes d'aram per estampar, presenta dèu nous motllos de grabats entre 'ls que n'hi ha un que cal estimar força, per quant presenta divuyt vinyetes reproduhint altres tants passos característichs

dels balls y mascarades que 's feyen en nostre país envers els anys de 1820, constituhint un notable dato ilustratiu per l'estudi del trajo y costums catalanes.

En l'any 1912 s'han format y instalat en bona part la serie de documents gràfichs referents al projecte que obsessionà als Bisbes y Capítol de Canonges de nostre Catedral desde 'l segle XVII fins a finals del XVIII per fer creixe, transformar o fer nova la iglesia mare de totes les del Bisbat.»

Adquisicions del Museu de Girona en els anys 1911-1912

El Sr. D. Manuel Cazorro, director del Museu, ens comunica la següent nota:

«Encara que no de molta importancia, ha fet el Museu de Girona, en els últims anys, nombroses adquisicions d'objectes, que per procedir en gran part d'Empuries, ofereixen interès per les colleccions d'art d'aquest Museu Provincial.

Les excavacions que porta a cap la Junta de Museus de Barcelona a Empuries, han fet neixer novament la copdicia dels *buscadors* de la regió, que també obligats per la trista situació econòmica per que passa L'Escala, cerquen sota terra ganancies més o menys problemàtiques ab la renda d'objectes trets de les tombes.

Havent cura de seguir aqueixes inevitables violacions, se poden recullir moltes vegades, pagantlos a un preu excessivament alçat, objectes interessants y noticies, si no complertes, al menys aprofitables, donchs desgraciadament la forma en que 's fan aitals excavacions, trossejant tot quant no 'ls pot servir de guany y descuidant la sistemàtica exploració de les capes, fa que 's perdin gran nombre de datos interessants per l'arqueologia de la necròpolis emporitana.

Els objectes adquirits durant aquests dos últims anys, procedeixen de les excavacions realitzades a una necròpolis grega, fòra de les muralles, en un camp entre 'ls Servitas y la muralla romana, a l'esquerra del camí que dels Servitas conduceix a la part alta de la vila íbero romana, propietat de la familia Pujol, coneguda ab el nom de *Muxó*, que tants objectes té desenterrats d'aquesta necròpolis y de la qui està més amunt del *Portitxol*.

Entre 'ls objectes adquirits d'allí, mereixen citarse els següents:

Una copa o kylix ab anses, de forma baixa, d'uns 0'17 m. de diàmetre, ab barniç negre, en bastant bon estat de conservació.

Un *lekythos aribalistich* de pasta blanca, de 0'09 m. d'alt, ab adornos al ventre formats per quadrats blanchs y negres y una faixa negra a la base. Altre de la mateixa forma y mida semblant, negre, ab una figura en vermell que representa una esfínx, de dibuix força descuidat; els dos semblen esser de finals del s. V, a. Cr.

Dos unguenters de vidre blau, policromats amb vermell y vert, d'uns 0'07 m. d'alçaria, de forma *alabastron*. Altre, de la mateixa forma, de pasta vitrea blanca, ab faixes de línies fosques ondulades, una mica trencat y d'uns 0'11 m. d'alçaria.

Dos *lekythos* àtichs, adornats ab palmetes, molt ben conservats, de pasta vermella ab figures negres, de 0'10 m. d'alçaria y de tipo comú, donchs passen potser de quaranta els exemplars que d'aquest tipo coneixem trobats en les necròpolis emporitanes.

Un *alabastron* d'alabastre, quelcom corcat, d'uns 0'15 m. d'alçaria. Aquestos últims objectes foren trobats a finals de l'any 1912, al susdit camp del *Muxó*, dins una tomba a 3 metres de profunditat, oberta en la roca viva y coberta ab penyals mitg plans. El cadavre, quasi del tot consumit, semblava d'una noya d'uns 14 o 16 anys, y el forat obert en la roca no consentia segurament una mida major. La tomba era plena de grava, segons asseguraren els que la descobriren, y contenia set *lekythos* enterament iguals als dos adquirits, colocats junt a les mans y entre les cames, l'esmentat *alabastron* a un costat, sobre 'l pit un vas plà trencat, del que no hem vist fragments, y troços d'un vas de vidre policromat, de forma probablement de *oinochoë*, blau, ab ornamentació lineal vermella y de mida força més gran que la corrent; únicament hem vist un troç de la base, donchs el vas sortí completament destroçat.

Les tombes d'aquesta necròpolis solen estar formades com la descrita y jauen a força profunditat. Per damunt d'elles se troben restes d'altres enterraments més moderns, uns ab pedres arenoses y ceràmica gris, potser del s. II o III, a. Cr., y altres encara més superficials quasi remoguts per l'arada, en plena terra y sense mobiliari fúnebre, potser ja d'època cristiana.

Altre grupu de nombrosíssims objectes prové d'una necròpolis romana emplaçada a la part alta de la ciutat íbero-romana, aprop de l'àngul S. W., en un camp de Pere Mitjavila, carreter de L'Escala.